

Keywords: *psychological competence of future teacher, model of forming of psychological competence, methods of scientific pedagogical research, methodological principles, potential of the credit-module departmental teaching.*

Рамзані Елліна Вікторівна – старший викладач кафедри психології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Луганськ, Україна). E-mail: e.ramzani@mail.ru

Ramzani Ellina Viktorivna – senior lecturer of Psychology Department of Luhansk Taras Shevchenko National University (the city of Luhansk). E-mail: e.ramzani@mail.ru

Рецензент – доцент кафедри педагогіки Луганського національного університету імені Тараса Шевченка Бутенко Л. Л.

Reviewer – Assistant Professor of the Department of Pedagogics of Luhans'k Taras Shevchenko National University Butenko L.L.

УДК 378.034+378.036

ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Н. В. Сергєєва

Активізація культуротворчого процесу в Україні й загалом у світі, стратегія відродження традицій народної культури диктує необхідність нагального розв'язання комплексу проблем, які стосуються створення, збереження, поширення та засвоєння духовних надбань нації. Досягнення цієї мети забезпечить формування прагнення у студентської молоді до позитивно-творчої, морально-естетичної життєдіяльності, яка поєднуватиме у собі традиції та новації.

Ключові слова: *культура, традиції, ЮНЕСКО, релігія, духовність, морально-естетичне виховання.*

Культурні традиції українського народу – універсальний ресурс, абсолютна цінність держави, національний капітал. Культурним традиціям українського народу в XXI столітті належить стати мірою Істини, Добра, Краси як сутнісних основ мети, процесу, засобу, способу та результату людського життя.

Першою і необхідною умовою розвитку та самовизначення кожної нації є наявність у соціальному організмі етносу достатньо впливового прошарку інтелектуальної еліти, яка уособлює всі духовні і культурні сподівання народу, зберігає і розвиває "код нації", бере на себе відповідальність осмислювати та передбачати долю суспільства, впливати на хід історичних процесів. Традиції народної культури досліджуються у працях: О. Воропай, С. К. Стефанюка, С. Килимник, В. С. Ларцева, Д. І. Ліхачова, М. Н. Шкоди, Л. Яроцького та інших.

Мета статті – розглянути питання необхідності відновлення соціальної нормоспадкоємності поколінь і порушеної культурно-історичної, національної самоідентифікації у сучасному суспільстві.

Традиційно заходи охорони культурної спадщини були винятково сферою внутрішньої діяльності держав. Усвідомлення міжнародним співтовариством виключної важливості цих аспектів життєдіяльності людини сприяє тому, що захист культурних цінностей стає предметом міжнародного правового регулювання.

Перші спеціальні норми міжнародного права у сфері охорони культурної спадщини регламентували питання захисту об'єктів культури лише під час збройних конфліктів, а саме це – Договір про захист художніх і наукових закладів та історичних пам'яток 1935 р. (відомий як Пакт Реріха), Конвенція ЮНЕСКО про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту 1954 р. та ін.

Крім того, останнім часом міжнародні інституції, в першу чергу ЮНЕСКО, звертають увагу на необхідність посилення міжнародного правового захисту нематеріальних форм культури, таких як народні пісні, легенди, міфи, обряди, традиції, народна медицина, вірування тощо. На відміну від матеріальних форм культури цей вид культурної спадщини є найбільш уразливим, оскільки залежить від її носіїв та середовища, в якому вони існують.

Первинною концепцією культури, яка була закладена в основу культурної політики ЮНЕСКО, була "культура відкрита для всіх" ("доступ до культури"). Концепція надавала пріоритет популяризації прогресивних здобутків культури щодо збереження культурної самобутності народів.

Хоча термін “культурна політика” з’явився лише в ХХ столітті, означена ним діяльність існувала з часів структуризації людської спільноти, а саме, виникнення держави. Державна культурна політика є сукупністю принципів і норм, якими керується держава у своїй діяльності по збереженню, розвитку та поширенню культури, а також сама діяльність держави у сфері культури.

Культурна самобутність визначається як сукупність неповторних і незамінних цінностей, традицій і форм вираження народу, за допомогою яких він репрезентує себе у світовому співтоваристві та розширює можливості для всебічного розвитку людини. Національна культурна самобутність тісно пов’язана з таким стратегічним пріоритетом, як збереження культурної спадщини народу, передусім духовної – звичаї, традиції, цінності, фольклор, ремесла тощо.

Суб’єктами культурної політики виступають: фізичні особи (творці, споживачі культурних цінностей, меценати, спонсори, державні діячі, управлінці, політичні діячі, інші фізичні особи); колективні суб’єкти (навчальні заклади, позашкільні установи, громадські організації, в тому числі релігійні, політичні партії, телевізійні та радіокомпанії, видавництва, інші юридичні особи); людські спільноти (субкультури, соціальні прошарки населення); держава; суспільство.

Значна робота з духовного, морально-естетичного виховання молоді, збереження та популяризації культурних традицій українського народу проводиться кафедрою ЮНЕСКО "Духовно-культурні цінності виховання та освіти" в Науково-дослідному Інституті духовного розвитку людини Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. З цією метою проводиться ознайомлення освітніх закладів різних рівнів акредитації (загальноосвітніх шкіл, коледжів, ліцеїв, інститутів, університетів) з діяльністю ЮНЕСКО в освітньому, науковому, культурному і мистецькому напрямках її діяльності, і залучення їхніх структурних підрозділів до участі у програмах діяльності кафедри, опрацюванні та реалізації спільних проектів, програм, заходів тощо.

Історія розвитку освіти і виховання в Україні вказує на те, що релігія, церква відігравали в ній вирішальну роль. Особливе значення в історії українців має православ’я. Населення, що споконвіку проживало на території сучасної України, завжди було релігійним, за виключенням незначного за часом радянського періоду. У незалежній Україні питання про місце морально-релігійного виховання у сфері виховного впливу на дитину було вирішено законодавчо: школа відокремлена від церкви. Проте

останнім часом держава починає робити більш рішучі кроки назустріч церкві.

Можливо, це пов'язано з поширенням серед населення України нетрадиційних та новітніх релігійних течій, передусім неохристиянських та історично не вкорінених в Україні релігійних утворень, яким надають значну фінансову підтримку зарубіжні місії. Діяльність деяких нетрадиційних релігійних громад негативно впливає на психіку своїх послідовників, змушуючи їх до самоізоляції, повного розриву із соціумом, сім'єю тощо. Завданням держави в цій сфері повинне стати вживання заходів щодо унеможливлення появи, розвитку та реєстрації деструктивних культів. Крім того, обов'язок засвоювати і зберігати духовні скарби минулих поколінь має стати одним із провідних принципів сучасної системи виховання.

Для України будь-які спроби рухатися в нетрадиційному напрямі здатні викликати морально-естетичну деградацію суспільства і повний параліч духовних сил народу

П. А. Флоренський розмірковує про те, що релігія знаходиться над явищами духовної культури, культура виникає на основі релігії: мистецтво народилося як культове, наука і філософія з'явилися як спроба осмислити релігійний погляд на світ, а мораль і право завжди базувалися на релігійних заповідях.

Зміст культурних цінностей задається релігійною свідомістю. Безпосереднім буттям свідомості націй, формою життя етносів постає морально-естетичне світопереживання, яке акумулюється в традиціях народної культури як специфічна форма відображення дійсності.

Національну народну культуру не можна обмежувати якимись рамками. Її необхідно розглядати як цілісну систему, багатогранність і різнобічність якої дозволяє нам глибше зрозуміти особливості етнічного світосприйняття та світорозуміння.

Вплив морально-естетичного змісту традицій народної культури на розвиток націй є настільки очевидним і масштабним, що нехтування ним є, на наш погляд, недалекоглядним і безвідповідальним. Традиція як наш емоційно-чуттєвий досвід утворює своєрідний життєвий контекст, у якому відбувається наше особистісне становлення. Адже процес формування особистості розгортається в контексті культурних традицій, які людина засвоює.

А. Кураєв вважає, що в очах християнина культура схожа на перлину. Йдеться не про красу, а про схожість походження. Перлина

виникає з бруду, з піщинки, що потрапила всередину черепашки. Моллюск, захищаючись від стороннього предмета, що потрапив до нього в тіло, обволікає його шарами перламутру, тобто будує ще одну раковину, але цього разу вже усередині, а не навколо себе. Те, що сторонньому здається прикрасою, насправді є ознакою порушення природного ходу органічного життя, хворобою. Культура схожа на перлину. Вона виникла як наслідок хвороби людства. Культурою ми обволікаємо бруд, що потрапив в наші душі. Шарами культурного перламутру ми затуляємося від порожнечі, що вторглася в наше життя[6., с.51].

Загальне завдання у сучасній системі освіти і у Церкві, вважає диякон Андрій Кураєв, - вирвати людину із заповненості сьогохвилинним, з-під гніту «сучасності» і дати йому можливість віддихатися під високими склепіннями Традиції. Класичне завдання – не дозволяти людині вважати, що історія почалася з неї, нагадувати їй про те, що окрім тих людей, яких вона бачить навколо себе, були й інші, не менш гідні.

Ми переконані в тому, що присутність національно-історичного і національно-культурного виміру у вітчизняній освіті створить умови для формування морально-естетичної культури, цілісної національної свідомості дозволить студентам самоідентифікувати себе з великою українською культурою, відродить національну та історичну гідність українського народу в цілому.

Наше бачення важливості визначеної проблеми підкріплюється підсумковим документом Всесвітньої конференції ЮНЕСКО з питань політики в галузі культури. До числа принципів положень з питань культурної самобутності входять, зокрема, такі:

– будь-яка культура є сукупністю неповторних і незамінних цінностей, - тільки через свої традиції і форми вираження кожен народ може заявити про себе всьому світу;

– затвердження культурної самобутності сприяє звільненню народів, і навпаки, будь-яка форма панування є обмеженням такої самобутності або загрозою її існуванню;

– культурна самобутність є неоціненним надбанням, яке розширює можливості для усебічного розвитку людини, мобілізуючи кожен народ і кожна групу, примушуючи їх черпати сили у своєму минулому;

– міжнародне співтовариство вважає своїм зобов'язанням зберігати і захищати культурну спадщину кожного народу;

– потрібна така культурна політика, яка б охороняла, розвивала і збагачувала самобутність і культурну спадщину кожного народу; незнання культури тієї або іншої групи або її знищення обідняє людство в цілому [2, с. 345–346].

Література

1. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. –Харків, 1993 - 590с.
2. Декларация о политике в области культуры. ЮНЕСКО: Всемирная конференция по вопросам политики в области культуры (Мехико, 1982г)//Глобальные проблемы цивилизации/ Под общ. ред. И.Т.Фролова.-М.,1987.
3. Естетичні засади національно-культурних традицій: Автореф. дис... канд. філософ. наук: 09.00.08 / Н.М. Баранова; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2005. – 19 с.
4. Кулагіна Г. Індивідуальні вияви релігійності українця // Україна релігійна. Колективна монографія. Книга перша: Стан релігійного життя України.- К., 2008.
5. Стефанюк С.К. Деякі аспекти етнопедагогічної освіти як можливості духовно-творчого розвитку особистості //Педагогіка і психологія, 1998. -№2.-с.125 - 130.
6. Православній церковній календар/ Под ред. О.Виталия (Шастин). – Кострома, 2002.– 371с.
7. Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні: - К., АТ «Обереги» - 524с.
8. Ларцев В.С. До питання про основні поняття явища соціокультурної спадковості людства// Мультиверсум. Філософський альманах. Зб.наук праць. – Вип.12. – К.: Український центр духовної культури, 2000. –с.213–225.
9. <http://unesco.snu.edu.ua/sklad/?item=30>.

ПРОБЛЕМЫ СОХРАНЕНИЯ ТРАДИЦИИ НАРОДНОЙ КУЛЬТУРЫ В УСЛОВИЯХ ЕВРОИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ

Н. В. Сергеева

Активизация культуротворческого процесса в Украине и в целом в мире, стратегия возрождения традиций народной культуры диктует необходимость неотложного решения комплекса задач, которые касаются создания, сохранения, распространения и усвоения духовных достояний нации. Достижение этой цели обеспечит формирование стремления у студенческой молодежи к положительно-творческой, нравственно-эстетической жизнедеятельности, которая будет сочетать в себе традиции и новации.

Ключевые слова: культура, традиции, ЮНЕСКО, религия, духовность, морально-эстетическое воспитание.

PROBLEMS OF MAINTENANCE OF TRADITION OF FOLK CULTURE IN CONDITIONS OF EUROINTEGRATION PROCESSES

N. V. Sergeeva

Activization of the cultural and creative process in Ukraine and all over world, the strategy of revival of folk culture traditions dictates the necessity of prompt decision of the complex of problems, which refer to creation, preservation, dissemination and assimilation of the spiritual heritage of the nation. This goal achievement will contribute to students' desire of positive and creative, moral and aesthetic life development, which will combine traditions and innovations.

Keywords: culture, traditions, UNESCO, religion, spirituality, moral and aesthetic education.

Сергєєва Наталя В'ячеславівна – викладач російської мови міжнародного факультету Східноукраїнського університету імені Володимира Даля (м. Луганськ, Україна) nato4kalg@yandex.ru

Sergeeva Natalya Vyacheslavivna - Teacher of Russian language of the International Department of the Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University.

Рецензент – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор Г. П. Шевченко

Reviewer – Member-correspondent of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor G.P. Shevchenko

УДК 37 8 .0 1 7. 9 2(47 7)

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

А. С. Сищик

Розглядається проблема теоретико-методологічних підходів виховання толерантності у іноземних студентів вищих навчальних закладів. Проведено аналіз теоретико-методологічних підходів до виховання толерантності у студентів та виявлено загальні особливості виховання толерантності у іноземних студентів.

Ключові слова: толерантність, толерантна особистість, підходи до виховання толерантності.

У наш час проблема виховання толерантності у іноземних студентів залишається актуальною. Це пояснюється кількома причинами: значне